

**Н.Ю. Захарова, канд. екон. наук, доцент
Таврійський державний аграрний університет ім. Дмитра Моторного,
Україна**

ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА УМОВИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Успішна діяльність будь-якого суб'єкта господарювання обумовлена його стійким фінансовим станом, який передбачає досить широкий спектр елементів, що його характеризують, зокрема майновий стан, фінансова стійкість, ліквідність, ділова активність, прибутковість. Серед актуальних питань сьогодення слід виділити необхідність забезпечення платоспроможності підприємств, особливо, що стосується аграрного сектору економіки. Специфіка функціонування останнього пов'язана із нерівномірним надходженням і витрачанням коштів протягом року, що доволі часто призводить до неплатоспроможності підприємств.

Загалом підходи до визначення платоспроможності дещо різняться. Ряд вчених вважає, що платоспроможність - це здатність підприємства виконувати свої зобов'язання в цілому, незважаючи на строки. Прихильники іншого підходу характеризують платоспроможність як можливість підприємства погашати свої термінові та поточні зобов'язання. Отже, відмінність виділених підходів полягає, по-перше, у обсягах і строках охоплення зобов'язань, по-друге, у взаємозв'язку з основними елементами фінансового стану підприємств, а саме фінансовою стійкістю та ліквідністю.

Пов'язуючи платоспроможність і ліквідність слід відмітити важливість питання формування структури активів балансу, яка б відповідала потребам підприємства. Як відомо, активи мають різний рівень ліквідності, що безпосередньо пов'язаний із орієнтовним періодом їх трансформації у грошові кошти. При цьому розмір і структура активів, насамперед, буде залежати від обсягів заборгованості підприємства. Для цього як у працях науковців, так і в нормативних документах є рекомендовані нормативні значення показників ліквідності. Останні можуть бути різними для окремих галузей економіки, залежати від інтерпретації того чи іншого наукового підходу. Однак, узагальнюючі можна зазначити, що для сільськогосподарських підприємств розмір абсолютно ліквідних активів (грошових коштів, їх еквівалентів та поточних фінансових інвестицій) повинен становити не менше 0,2 від суми поточних зобов'язань; розмір активів, що швидко реалізуються (дебіторська заборгованість, інші оборотні активи) та абсолютно ліквідних активів по відношенню до суми поточних зобов'язань повинен складати більше ніж 0,8; співвідношення поточних активів і поточних зобов'язань повинно бути близьким до 2. Виходячи з цих міркувань, можна визначити оптимальну структуру оборотних активів підприємства. Отже, у структурі оборотних активів 10% повинно припадати на грошові кошти та їх еквіваленти, 30% - на дебіторську

заборгованість та інші оборотні активи і 60% - на запаси та поточні біологічні активи.

На основі проведених розрахунків в цілому по сільськогосподарських підприємствах України встановлено, що коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2017 році склав 0,05, тобто в середньому по Україні вони мають на певний момент часу лише 5% грошових коштів для погашення поточних зобов'язань, що є недостатнім. Стосовно коефіцієнта швидкої ліквідності, слід відзначити, що його рівень був близьким до нормативного значення. Коефіцієнт покриття становив лише 1,54, що свідчить про нестачу активів у ліквідній формі, тобто для погашення поточних зобов'язань їх достатньо, але можливостей маневрувати активами у підприємств майже не лишається. В умовах реальної господарської діяльності така ситуація призводить до розбалансування грошових потоків і неплатоспроможності підприємства [2].

Ключовою позицією у забезпеченні платоспроможності підприємства є формування оптимального для нього розміру власного оборотного капіталу. Власний оборотний капітал можна визначити як частину власних фінансових ресурсів підприємств, що авансовані в обігові активи для забезпечення безперервного виробничого процесу.

Розмір власного оборотного капіталу залежить як від структури активів, так і від структури джерел фінансування. За останнє десятиліття власний оборотний капітал підприємств аграрного сектору збільшився з 19,3 млрд. грн. до 222,9 млрд. грн., тобто у 11,5 рази. За думкою науковців для нормального забезпечення господарської діяльності оборотним капіталом його величина встановлюється в межах 1/3 величини власного капіталу підприємства. Розглядаючи з цієї точки зору процес формування власного оборотного капіталу сільськогосподарських підприємств, відзначимо, що у 2017 році його частка у власному капіталі склала 51,1%.

Важливо відзначити, що платоспроможність підприємств залежить від дії широкого кола факторів. По-перше, це фактори, дія яких зумовлена загальноекономічним розвитком країни (соціальні, політичні зміни, податкова, кредитна, амортизаційна політика держави, розвиток фінансового ринку, нормативно-правове регулювання) [3]; по-друге, фактори, що пов'язані із діяльністю контрагентів та конкурентів (банків, лізингових та страхових компаній, покупців та постачальників, конкурентів тощо); по-третє, фактори, що залежать безпосередньо від якості фінансового менеджменту на підприємстві (склад і структура активів, обсяги та структура фінансових ресурсів, якість управління грошовими потоками, платіжна дисципліна, фінансове планування тощо).

Таким чином, в процесі пошуку шляхів підтримання стійкого фінансового стану та достатнього рівня платоспроможності сільськогосподарські підприємства повинні враховувати з одного боку специфіку галузі, з іншого – фінансові аспекти, що визначають особливості їх формування. Саме поєднання цих елементів дозволить акцентувати увагу на процесах оптимізації грошових потоків підприємства за розміром і у часі, удосконалити роботу щодо формування оптимального обсягу, структури дебіторської заборгованості та її

своєчасного погашення, оптимізувати обсяги кредиторської заборгованості, забезпечити високу якість управління активами та капіталом. Загалом ці позиції обов'язково повинні бути враховані при розробці фінансової стратегії сільськогосподарського підприємства, що сприятиме забезпеченню платоспроможності як у коротко-, так і довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел: 1. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств / І. О. Бланк, Г. В. Ситник. - К.: Нац. торг.-екон. ун-т. - 2006. – 780 с. 2. Діяльність суб'єктів господарювання за 2015 рік: стат. збірник [Електронний ресурс] / За редакцією М. С. Кузнецової - Режим доступу: /<http://www.ukrstat.gov.ua>. 3. Журавльова Ю. Ю. Платоспроможність підприємства та шляхи її забезпечення (на прикладі харчової промисловості): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Ю. Ю. Журавльова. – К., 2007. – 20 с. 4. Про затвердження положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>. 5. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учеб. пособие / Савицкая Г. В. – 7-е изд., испр. – Мн.: Новое издание, 2002. – 704 с.

УДК 346.544.6

**Н.Г. Здирко, канд. екон. наук, доцент
Вінницький національний аграрний університет, Україна**

КОНТРОЛЬ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Діяльність переважаючої більшості суб'єктів бюджетної сфери повинна супроводжуватися закупівлею необхідних товарів, робіт, послуг за державні кошти. Відповідно до законодавства України використання бюджетних коштів повинно відповідати принципам ефективності, достовірності, прозорості, економії. Однак, проведення контролю за використанням бюджетних коштів свідчить, що при закупівлі товарів, робіт, послуг суб'єктами допускаються навмисні та ненавмисні помилки, що, відповідно, вимагає певної відповідальності. Безумовно, система державних закупівель удосконалюється з кожним роком, про що свідчить зростання сукупної вартості укладених державних контрактів, позитивна динаміка кількості торгів та їх учасників, а також розширення асортименту та різновидностей товарів і послуг.

Завдання досягнення максимальної ефективності державних закупівель може бути досягнуто шляхом проведення як державного фінансового контролю та контролю з боку громадськості.

Невідповідність системи організації публічних закупівель стає перешкодою для ефективного та раціонального використання бюджетних коштів. На сьогодні